

Avukat İrem TOPRAKKAYA, LL.M.
Arabulucu - Marka Vekili

**FİKİR VE SANAT ESERLERİNDEN
DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN
ARABULUCULUK YOLU İLE
ÇÖZÜMÜ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IX
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR CETVELİ.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKUNDAN DOĞAN UYUŞMAZLIKLAR

I. FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU KAPSAMINDA KORUNAN HAKLAR	5
A. Eser Sahibinin Hakları ve Eser Sahipliği	5
1. Eser Kavramı.....	5
2. Eser Sahibinin Hakları	6
a. Genel Olarak	6
b. Manevi Hak Kavramı.....	9
aa. Umuma Arz Hakkı	10
bb. Eser Sahibi Olarak Adın Belirtilmesi Hakkı	11
cc. Eserde Değişiklik Yapılmasını Men Etme Hakkı....	13
dd. Eserin Orijinaline Ulaşma Hakkı	15
c. Mali Haklar	16
aa. İşleme Hakkı	16

bb. Çoğaltma Hakkı.....	19
cc. Yayma Hakkı.....	21
dd. Temsil Hakkı.....	22
ee. Umuma İletim Hakkı.....	23
ff. Pay ve Takip Hakkı.....	25
3. Eser Sahipliği	27
a. Genel Olarak	27
b. Birden Çok Kişinin Eser Sahipliği.....	30
c. Sinema Eserlerinde Eser Sahipliği	31
B. Bağlantılı Haklar.....	32
1. İcracı Sanatçıların Hakları.....	32
2. Fonogram Yapımcılarının Hakları	40
3. Radyo ve Televizyon Kuruluşlarının Hakları.....	42
4. Film Yapımcılarının Hakları.....	44
5. Bağlantılı Hak Sahiplerinin Haklarının Sınırlandırılması.....	47
C. Haksız Rekabet Hükümleri Çerçevesinde Korunan Unsurlar	49
1. Genel Olarak	49
2. Eserin Adı ve Alametleri	49
3. İşaret, Resim ve Sesler.....	51
D. Kişilik Hakkı Kapsamında Korunan Unsurlar.....	52
1. Mektup, Hatıra ve Benzeri Yazılar	52
2. Resim ve Portreler.....	53
II. ÖZEL HUKUK KARAKTERLİ UYUŞMAZLIKLAR.....	54
A. Haksız Fiilden Doğan Uyuşmazlıklar	54
1. Eser Sahibinin Haklarının İhlali.....	58
a. Açılabilir Davalar.....	59
aa. Eser Sahipliğinin Tespiti Davası.....	60
bb. Tecavüzün Ref'i Davası	62
cc. Tecavüzün Men'i Davası.....	70
dd. Tazminat Davaları.....	71
aaa. Manevi Tazminat Davası.....	71
bbb.Maddi Tazminat Davası	73

---

b. İspat	74
c. İhtiyati Tedbir ve Gümrüklerde El Koyma.....	77
d. Hükümün İlanı	78
2. Bağlantılı Hakların İhlali Halinde Açılabilir Davalar	79
3. Haksız Rekabetten Kaynaklanan Davalar	80
a. Genel Olarak	80
b. Davalar.....	80
c. Görevli Mahkeme	81
4. Kişilik Hakkının İhlalinden Kaynaklanan Davalar	81
B. Vekâletsiz İş Görmeden Doğan Uyuşmazlıklar	82
C. Sözleşmeden Doğan Uyuşmazlıklar	83
1. Manevi Hakların Kullanım Hakkının Devri ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar.....	83
2. Mali Haklara İlişkin Sözleşme ve Tasarruflardan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	85
a. Mali Haklara İlişkin Sözleşme ve Tasarruflar	85
aa. Mali Hakların Devri Sözleşmesi	85
bb. Lisans Sözleşmeleri.....	88
cc. Yayım Sözleşmesi	91
dd. Komisyon Sözleşmesi.....	96
ee. Eser Siparişi Sözleşmesi.....	96
ff. Film Yapım Sözleşmesi	98
gg. Sahneye Koyma, Yayınlama ve Müzik İcrası Sözleşmeleri.....	99
hh. Edisyon Sözleşmesi.....	99
ii. Bilgisayar Programı Sözleşmesi.....	100
jj. Menfaatleri Koruma Sözleşmesi.....	104
kk. Hizmet Sözleşmesi Kapsamında Meydana Getirilen Eserler	104
b. Şekle Aykırılıktan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar.....	105
c. Tekeffül Borcuna Aykırılıktan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	109
d. Kanuni Fesih Hakkının Kullanılması.....	110

e. Cayma Hakkının Kullanılması	110
D. Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Uyuşmazlıklar	111
III. KAMU HUKUKU KARAKTERLİ UYUŞMAZLIKLAR.....	112

İKİNCİ BÖLÜM
FİKİR VE SANAT ESERLERİ
HUKUKUNDAN DOĞAN
UYUŞMAZLIKLARDA
ARABULUCULUĞUN UYGULAMA ALANI

I. TEMEL KAVRAMLAR	115
A. Anlaşmazlık.....	115
B. Uyuşmazlık	116
C. Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri.....	117
1. Çatışmacı Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri.....	117
2. İşbirliğine Dayalı Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri	118
D. Müzakere	119
II. ARABULUCULUĞUN TANIMI VE AMACI.....	121
III. ARABULUCULUĞUN TARİHİ GELİŞİMİ	122
IV. TÜRK HUKUKUNDA ARABULUCULUK YOLUYLA UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜNÜN HUKUKİ ÇERÇEVESİ.....	128
A. Mevzuata Genel Bakış	129
B. Arabuluculuğa Hâkim Olan İlkeler	132
1. İradilik.....	133
a. Gönüllülük Esası	133
b. İradilik İlkesine Getirilen İstisnalar	134
2. Eşitlik.....	139
3. Gizlilik.....	139
4. Arabulucunun Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı.....	141
5. Arabuluculuk Sürecine Hâkimiyetin Uyuşmazlığın Taraflarına Ait Olması.....	143

C. Arabulucunun Hak ve Yükümlülükleri	144
1. Arabulucunun Hakları.....	144
a. Arabulucu Unvanını Kullanma Yetkisi.....	144
b. Ücret ve Masraf İsteme Hakkı	145
c. Taraflarla Görüşme Yetkisi.....	145
2. Arabulucunun Yükümlülükleri	146
a. Arabuluculuk Görevini Özenle, Tarafsız ve Bağımsız Şekilde Yerine Getirme Yükümlülüğü.....	146
b. Reklam Yasağına Uyuma Yükümlülüğü.....	147
c. Tarafları Aydınlatma Yükümlülüğü.....	147
d. Aidat Ödeme Yükümlülüğü	148
V. FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKUNDA ARABULUCULUK MODELLERİ.....	149
A. İhtiyari Arabuluculuk	149
1. Arabuluculuk Sözleşmesi ve Sözleşmenin Hukuki Niteliği.....	149
a. Çatışmacı Yöntemlere Başvurudan Önce	153
aa. Arabuluculuk Sözleşmesi	153
bb. Arabuluculuk Sözleşmesinde Akde Aykırılık: Müzakereden İmtina	154
b. Çatışmacı Yöntemlere Başvurduktan Sonra	157
2. İhtiyari Arabuluculuğun Sürelere Etkisi	158
3. Arabulucunun Belirlenmesi.....	159
4. İhtiyari Arabuluculuğun Temel Aşamaları.....	161
a. İhtiyari Arabuluculuğun Başlangıcı	162
b. İhtiyari Arabuluculuğun Yürütülmesi	163
c. İhtiyari Arabuluculuğun Sona Ermesi	163
d. Tarafların Anlaşması.....	164
e. İhtiyari Arabuluculuk Sonunda Varılan Anlaşmanın Hukuki Niteliği	165
f. Dava Açma Yasağı ve İstisnaları	167

5. Varılan Anlaşmanın İhlâli Hâlinde Edim Yükümlülüğünün Zorla Yerine Getirilmesi	169
B. Zorunlu – Bağlayıcı Arabuluculuk	170
1. Mutlak Ticari Davalar	171
a. TTK’nda Öngörülen Hususlardan Doğan Davalar	172
b. TBK’nda Düzenlenen Belirli Konulara İlişkin Olarak Açılan Davalar (TTK m.4 f.1 c)	175
c. Fikri Mülkiyet Hukukuna Dair Mevzuatta Öngörülen Hususlardan Doğan Davalar.....	177
2. Nispi Ticari Davalar	179
3. Görevli Mahkeme Yönünden Değerlendirme.....	180
4. Uyuşmazlık Hakkında Diğer Kanunlarda Başkaca Bir Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yoluna Başvuru Zorunluluğu Bulunması.....	182
5. Uyuşmazlık Konusunun Bir Miktar Paranın Ödenmesi Olan Alacak veya Tazminat Talebine Dair Olması Şartı.....	182
a. Menfi Tespit Davalarının Dava Şartı Arabuluculuk Kapsamında Değerlendirilmesi	183
b. İtirazın İptali Davalarının Dava Şartı Arabuluculuk Kapsamında Değerlendirilmesi	185
6. Dava Şartı Arabuluculuğa Başvuru	188
a. Yetkili Arabuluculuk Bürosu.....	189
b. Arabulucunun Görevlendirilmesi	190
7. Dava Şartı Olarak Arabuluculukta Arabuluculuk Süreci ..	191
a. Genel Olarak	191
b. Dava Şartı Olarak Arabuluculuğun Sürelere Etkisi	191
8. Dava Şartı Arabuluculuğun Sona Ermesi.....	193
a. Anlaşma ile Sona Ermesi	193
b. Anlaşmama ile Sona Ermesi.....	195
9. Dava Şartı Arabuluculuğun Dava Türleri Açısından Değerlendirilmesi	195

a. Karşı Dava.....	196
b. Kısmi Dava	198
c. Belirsiz Alacak Davası.....	199
d. Davaların Yığılması (Objektif Dava Birleşmesi)	199
e. Terditli Dava.....	202
f. Seçimlik Dava	203
10. Diğer Bazı Usuli Kurumlar Açısından	
Arabuluculuğun Değerlendirilmesi.....	204
a. Dava Arkadaşlığı	204
b. Islah	207
VI. FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKUNDAN	
DOĞAN UYUŞMAZLIKLARA ARABULUCULUK	
YÖNTEMİNİN UYGULANMASI.....	209
A. Fikir ve Sanat Eserleri Hukukundan Doğan	
Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun Taraflar ve Toplum	
Nezdindeki Etkisi	209
B. Türk Hukukunda Fikir ve Sanat Eserleri Hukukundan	
Doğan Uyuşmazlıkların Arabuluculuğa Elverişliliği.....	211
1. Özel Hukuk Karakterli Uyuşmazlıklar	211
2. Kamu Hukuku Karakterli Uyuşmazlıklar	214
C. Fikir ve Sanat Eserleri Hukukundan Doğan	
Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun Diğer Uyuşmazlık	
Çözüm Yöntemleri ile Karşılaştırılması.....	214
1. Çatışmacı Yöntemlerle Karşılaştırma	215
a. Bireysel Hukukî Koruma Sağlayan Yöntemler	215
aa. Dava ve Çekişmesiz Yargı İşleri	215
bb. Geçici Hukukî Koruma	217
cc. Tahkim	219
b. Kolektif Hukukî Koruma Sağlayan Yöntemlerle	
Karşılaştırma.....	222
2. İşbirliğine Dayalı Yöntemlerle Karşılaştırma	225
a. Avukatın Uzlaşma Sağlama Yetkisi (Av. K. m. 35/A). 225	

b. Uzlaştırma	227
D. Fikri Haklardan Doğan Uyuşmazlıklarda Arabuluculuğun, Sınai Haklardan Doğan Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk ile Karşılaştırılması.....	228
1. Arabuluculuğa Elverişlilik Yönünden Karşılaştırma	229
2. Sınai Haklarda Arabuluculuk Modelleri	234
a. Sınai Haklarda İhtiyari Arabuluculuk	234
aa. HUAK Kapsamında İhtiyari Arabuluculuk	234
bb. TPMK Bünyesindeki İtiraz Kapsamında İhtiyari Arabuluculuk.....	236
b. Sınai Haklarda Zorunlu Arabuluculuk.....	238
E. Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Arabuluculuğa İlişkin Müzakere Modelleri, Müzakere Teorileri ve Yaklaşımları ile Müzakere Taktikleri	239
1. Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Arabuluculuğa İlişkin Temel Müzakere Modelleri	239
a. Geleneksel Arabuluculuk.....	240
b. Yargısal Arabuluculuk.....	241
c. Modern Arabuluculuk	241
aa. Kolaylaştırıcı Arabuluculuk.....	242
bb. Değerlendirici Arabuluculuk.....	243
cc. Dönüştürücü (Teröpatik) Arabuluculuk.....	244
2. Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Arabuluculuğa İlişkin Müzakere Teorileri	246
3. Fikir ve Sanat Eserleri Hukukunda Arabuluculuğa İlişkin Müzakere Yaklaşımları.....	247
a. Rekabetçi (Mücadeleci) Yaklaşım	248
b. İşbirlikçi Yaklaşım	249
c. Problem Çözücü Yaklaşım.....	250
d. İyileştirici Müzakere Yaklaşımı.....	252
4. Arabuluculuk Sürecinde Kullanılan Temel Taktikler.....	253
a. Aktif Dinleme Tekniği.....	254
b. Açık Uçlu Soru Sorma Tekniği	255

---

c. Smart Analiz Tekniği	256
d. Perspektif Deđiřtirme Tekniği.....	256
e. řiddetsiz İletiřim Tekniği	257
f. Anlaşma Aralığının Belirlenmesi.....	258
g. Çerçeveleme (Reframing)	258
h. Pat Patfoort Modeli	258
i. Friedrich Glasl Yöntemi	260
j. Grup Arabuluculuđu Teknikleri.....	261
aa. Bařlık Belirleme Tekniği	262
bb. Oylama Tekniği.....	262
cc. Düşünce Barometresi Tekniği	262
dd. Akvaryum – Fish Bowl Tekniği.....	263
ee. Beyin Fırtınası Tekniği.....	263
ff. Tedbir ve Önlem Planı Tekniği	264
VII. KARřILAřTIRMALI FİKRİ MÜLKİYET	
HUKUKUNDA ARABULUCULUK UYGULAMALARI	264
A. ABD ve İngiltere Uygulamaları.....	265
1. ABD Uygulaması	265
a. Amerikan Tahkim Kurulu (AAA).....	265
b. Fikri Mülkiyet Hukukunda Mahkeme Bağlantılı Arabuluculuk.....	266
c. Lanham Act Arabuluculuk Programı.....	268
d. Örnek Davalar ve Arabuluculuk Uygulamaları	269
2. İngiltere Uygulaması.....	271
a. Londra Uluslararası Tahkim Mahkemesi	271
b. CEDR (Etkin Uyuşmazlık Çözüm Merkezi)	271
B. Avrupa Birliđi Uygulamaları.....	271
C. Asya, Uzakdođu ve Ortadođu Uygulamaları	272
1. Japonya Fikri Mülkiyet Tahkim Merkezi (JIPAC).....	272
2. Çin Uluslararası İktisadi ve Ticari Tahkim Komisyonu (CIETAC)	273
3. Hong Kong Tahkim Merkezi (HKIAC).....	273

4. Ürdün Uygulaması	273
D. WIPO Arabuluculuk Merkezi Kuralları.....	274
E. Dünya Ticaret Örgütü Uyuşmazlık Çözüm Mekanizması	277
F. Uluslararası Ticaret Odası (ICC)	279
VIII. FİKİR VE SANAT ESERLERİ HUKUKUNDA UZMAN ARABULUCU, TARAF VEKİLLİĞİ VE UZMAN GÖRÜŞÜNÜN ÖNEMİ İLE KURUMSAL ARABULUCULUK	279
A. Uzman Arabulucu.....	281
B. Taraf Vekilliği ve Uzman Görüşünün Önemi.....	282
1. Etkili Taraf Vekilliği.....	282
2. Uzman Görüşü	285
a. Genel Olarak	285
b. Arabuluculuk Görüşmesi Sırasında Fikir ve Sanat Eserleri Uzmanının Hazır Bulundurulması	286
C. Kurumsal Arabuluculuk.....	287
1. Genel Olarak	287
2. Fikri Mülkiyet Kuruluşları Nezdinde Bağımsız Arabuluculuk Önerisi	288
3. Meslek Birlikleri Nezdinde Kurumsal Arabuluculuk Önerisi	289
SONUÇ	293
KAYNAKÇA	297
KAVRAM DİZİNİ.....	311